

תכין שיעורים ותעזור בבית ותפסיק להרביץ לאחותך, או אוכל לקבל אותך". אלא: אתה מקובל עלי כמו שאתה!"

העיקרון השני: כבוד הרדי, כבוד לעצמי ולזולת, שפירושו לא לפגוע, לא לזלול, לא להשפיל — לא את עצמנו ולא את הילד. לכבד את הילד פירושו, בין היתר, ללמוד להקשיב לו, לקבל את העובדה שכל אדם זכאי להחזיק בדעותיו ובעמדותיו, ולהבין ששוני בין בני-אדם איננו מצב הדרוש תיקון, אלא הוא מעשיר את חיינו.

עיקרון שלישי: הרגשת החיובי ולא השלילי, היש ולא חסר. ההתייחסות צריכה להיות אל הכוחות ולא אל החולשות, כי ההכרה בכוחותיו של

כאשר אנתנו משאירים בידו את האחריות למילוי תפקידו, אנתנו מעודדים אותו.

כשאנתנו באים איתנו למקום חדש, הוא מתבייש ואנתנו לא מדברים במקומו ולא מזרזים אותו להשתלב, אנתנו כאילו אומרים: "אני מאמינה בך, וסומכת עליך שאתה תתמודד עם המצב החדש בקצב שלך". זהו עידוד.

או, כאשר הילדה מספרת בבית: "אף אחת לא משחקת איתי בהפסקות", ואנתנו אומרים בכנות: "אני בטוחה שתמצאי דרך להתמודד עם הכעיה". זהו עידוד.

עיקרון שמיני: מתוך הרגשת-השייכות וה"אנתנו" צומחים כוחות. הרגי-שת-השייכות גותנת עידוד. "המיש-

הביקורת אינה באה כדי להוקיע חסרונות, כישלונות, טעויות. להיפך, אנתנו מעוניינים בשגיאות. השגיאה היא מעבדה לימודית. היא מאפשרת לנו הבנה מעמיקה של מה שעשינו."

פחה שלי מסתדרת עכשיו עם מעט כסף, כי אבא שלי לא עובד. מכאן שאנתנו חוקים, מכאן שאני חזק ואני שווה.

העידוד, המבוסס על עקרונות אלה, מהווה את הכלי החשוב ביותר לבניית תדמית עצמית חיובית אצל הילד, ובה תחושת שייכות וערך, המאפשרת לו לפתח יחסים בין-אישיים טובים.

הילד וחיווקם בונים את האישיות על בסיס יציב של היש. כשילד בא ומספר שהמורה הענישה אותו, יכולה האם לומר: "אני שמחה שאתה מספר לי את זה".

כשילד לא מצליח בכדורגל, פעם אחרי פעם, אפשר לומר: "אתה כליכך חברותי, שאתה מוכן לשחק עם החבר ר'ה, אפילו כשהמישחק עצמו לא כל-כך הולך לך".

עיקרון רביעי: הערכה על-פי ההשקעה, המאמץ, ולא על-פי התוצאה. מידת ההשקעה והמאמץ תלויים בנו, או בילד, אבל התוצאה לא. חשוב שעשית כל מה שיכולת, ולא אם הצלחת או לא הצלחת. הרגש הוא על-כך שלמדת או שעבדת.

הילד קיבל ציון בינוני ואנתנו נאמר (אם זה נכון): "עבדת קשה, ואני מאוד מעריך את זה".

חצי הכוס המלאה

יש לציין שכל העקרונות מתייחסים לא רק לילד, אלא לכל בני-האדם. גם מבוגרים יכולים לננות כעורתם הע"רכה עצמית ויחסים טובים.

עיד כאן דבריה של מיכל. מובן שבסיום הפגישה קיבלנו שיר עור-יבית, והתבקשנו לנסות וליישם עקרונות אלה. כדי לעודד אותנו מראש על מיעוט-ההצלחה הצפוי לנו ביישום בבית, הרגישה מיכל שעידוד הוא תורה המצריכה לימוד במשך שנים ארוכות.

כשיצאנו, היתה לכולם הרגשה שזה היה שיעור חשוב. קשה היה לקלוט בזמן כליכך צר עקרונות כליכך רבים ומורכבים. קשה ליישם עקרונות אלה, המשנים, בעצם, את כל צורת החשיבה שהיינו רגילים בה, את כל צורת ההתייחסות שנקטנו בה עד כה, בעיקר כלפי הילדים בבית.

כאשר הצליח שם להרכיב לבדו את פסי רכבת-העץ שלו, בעיקר כשהוא

עיקרון חמישי: תפיסה שונה של משמעות הביקורת. כלומר: הביקורת אינה באה כדי להוקיע חסרונות, כישלונות, טעויות. להיפך, אנתנו מעוניינים בשגיאות. השגיאה היא מעבדה לימודית. היא מאפשרת לנו הבנה וידיעה מעמיקות יותר של מה שעשינו. לאתר את הטעות פירושו להכיר בכעיה שיש למצוא לה פיתרון.

הילד הרכיב טרקטור בקוביות הלנו. תחת לומר: "לא עשית את זה טוב, הטרקטור הזה בכלל לא נוסע!" לומר: "תראה, יש בעיה, הרכבת את כל החלקים, וצריך למצוא למה הגלגלים לא מסתובבים".

עיקרון שישי: לא כדאי לצפות להתקרמות מהירה וגדולה. יש לקבל

שם לא הצליח להרכיב את כל הבית. לא כדאי להגיד לו שנכשל. צריכים להגיד לו שהצליח חלקית במשימה קשה. זה יעודד אותו להמשיך ולהתאמץ.

עשה זאת בפעם הראשונה, היה לי קשה מאוד שלא להתפרץ בשאגות שמחה, לטפוח על שיקמו הענוגה ולחבק ולנשק אותו על הצלחתו. כשהוא לא הצליח לננות מכונית מקוביות הלנו, וריק הכל על השטיח, כשדמעות-כעס זורקות בעיניו, היה לי עוד יותר קשה שלא לומר לו מייד רק דיברי הש"תתפות בצער, אלא גם להשתכל ב-חצי הכוס המלאה" ולעודדו על מה שהצליח לעשות.

כששאלתי את מיכל מה הייתי צריכה לומר, הציעה: "נורא קשה להרכיב את המכונית הזאת, ובכל זאת הרכבת כבר חצי. אני חושבת שאתה יודע לעבוד קשה, ותרגע לעבוד על זה עוד".

אין ספק שעקרונות אלה מחייבים הסתכלות חדשה בדברים רבים, שעד כה לא חשבנו עליהם, או שהתייחסנו אליהם אוטומטית בדרך מסוימת.

שתהליך ההתקרמות הוא איטי, ואת ההישגים של הילד יש להשוות אך ורק אל אלה של עצמו. כדאי לאפשר גם לעצמנו וגם לילד להתקדם צעד אחרי צעד. אפשר לעשות זאת בעזרת הצבת מסרות קצרות-טווח, כדי שנחווה היש גים והתקדמות ונתעודד מהם.

במקום הבעת-אכזבה "אתה עדיין לא מתלבש לבד! אחותך בגיל הה מומן התלבשה לבד!" נשתמש כביסוי של שביעות-רצון: "היום כבר לבשת את החולצה לבד. בשבוע שעבר לבשת רק את המיכנסים לבד".

עיקרון שביעי: האמונה שלנו בילד היא עידוד כשבילו. כאשר אנו מאמינים ביכולת שלו לפעולה עצמאית, ואפילו בקנה-מידה קטן, כאשר אנתנו מורידים מעלינו את האחריות לכמה מענייניו וסומכים עליו שיוכל להתמודד איתם בעצמו, אנתנו מעודדים אותו.

מה יהיה כשלא הצליח לקבל ציון כל-כך גבוה?"

ההצלחה עצמה עשויה היתה להוות עידוד, אלמלא חשבנו שהיא תנאי לערך שלנו. אלא שבמצב הקיים היא מפחידה במיקרים רבים, כאשר חוסר-האמון שלנו בעצמנו גורם לנו לשאול כראגה: "ומה אם לא אוכל? אם לא הצליח שוב?"

היש ולא החסר

מטרת העידוד היא להביא לחיוק האמונה בכוחנו וביכולתנו, לנסוע בנו את אומץ-הלב להיות בלתי-מושלמים.

אומץ-הלב להיות בלתי-מושלמים הוא האומץ להיות אדם, לקבל את עצמנו כפי שאנתנו, לחיות את חיינו בלי פחד מפני השפלה או זילול של

וכך, בתרבות שלנו, למרות שאנו צמאים לעידוד, אין אנו יודעים לעודד, לא את עצמנו ולא את הזולת. למרנו ריצד לייאש.

העל-הערה שקשה לנו או להם, הצליח ואומרים לו: "זה ציור אתה מצייר ממש כמו צייר!" גם גידוד" מסוג השבח על הצלחה מייאש, כי משמעת ממנו המס"ה: "רק אם אני מצליח בצורה יוצאת-הדחלל, מצייר כמו צייר, או עושה מעשה ראוי לשבח, רק אז אני בעל-ערך". כלומר: אני בעל-ערך על-תנאי, וכשהתנאי אינו מתקיים, אני למעשה חסר-ערך.

אני מביא ציון גבוה, אני מקבל שבחים ופרסים, ולליכי מתנגב החשש: